

розвитку їхніх ключових компетентностей в освітньому просторі загальноосвітнього навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Зоря О. М., Цина В. І. Концептуальні засади застосування засобів акторської майстерності у педагогічній діяльності вчителя трудового навчання. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць* / О. В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 5. С. 100–102.
2. Колісник Є., Цина А. Прийоми акторського мистецтва у педагогічній діяльності вчителя трудового навчання. *Дидаскал: часопис: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Університетська освіта в Україні у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*, 17–18 листопада 2020 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. № 21. С. 30–32.
3. Костюк Г. С. Розвиток і виховання. *Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості* / Під ред. Л. М. Проколієнко. Київ: Рад. шк., 1989. С. 79–98.
4. Курбас Л. Березіль: із творчої спадщини / Упор. і прим. М. Лабінського, передм. Ю. Бобовка. Київ: Дніпро, 1988. 518 с.
5. Макаренко А. С. Театр. *Педагогічна поема*. Київ: Рад. школа, 1977. 508 с.
6. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. URL : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>12.
7. Роменець В. А. Вчинок і постання канонічної психології. *Людина. Суб'єкт. Вчинок. Філософсько-психологічні студії* / За ред. В. О. Татенка. Київ: Либідь, 2006. С. 11–36.
8. Станіславський К. С. Робота актора над собою. *Щоденник учня* / Пер. Т. Ольховського. Київ: Мистецтво, 1953. 672 с.
9. Skinner B. F. *About Behaviorism*. New York: Vintage, 2011. 303 p.

Олена ГУЛЬ

ВАЖЛИВІСТЬ ІДЕЇ НАРОДНОСТІ В ПЕДАГОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ К. Д. УШИНСЬКОГО В СУЧАСНОСТІ

Сьогодні, в часи нестабільності у світі, реформування освітньої галузі в Україні, загострення багатьох проблем виховання є нагальна потреба в дослідженнях історико-педагогічного спрямування, тобто у вивченні педагогічної спадщини видатних педагогів минулого

Безсумнівно ідея народності в педагогічній концепції К. Д. Ушинського залишається важливою і актуальною в умовах сучасного творення історії незалежної України та розвитку освітнього процесу на етапі реформування освіти.

В історію світової педагогіки ім'я Костянтина Дмитровича Ушинського, українця за походженням, вписано, як одного з основоположників педагогічної науки і народної школи [4, с. 179–193]. Схожі погляди мали видатні українські педагоги: О. Духнович з Закарпаття, Ю. Федькович з Буковини та ін. Але цю проблему на дійсно науковій основі вперше розробив Ушинський. Серед сучасників, мабуть, немає рівних за глибиною і важливістю розкриття наукової проблематики, яка є важливою на даний час. Його

погляди надзвичайно актуальними були для того часу, але вони є актуальні й до нині. Скажімо, його переконання щодо важливості мовної підготовки, про необхідність навчання рідною мовою. Це прямо перекликається з реальністю нинішнього «мовного питання» в боротьбі з російською агресією і викорінення «меншовартості», «другосортності» нашого народу. Бачимо, що недостатня кількість уваги до мови навчання призвела, свого часу, до негативних наслідків в суспільстві, не сприяла формуванню і згуртуванню українського народу. Лише тоді, коли катастрофічні події від 24 лютого 2022 змусили прокинутись і зрозуміти важливість рідної мови. І зараз, коли нас змушують стати на коліна, то ми гуртуємося і українська мова стає дедалі популярнішою. Люди активніше стали нею спілкуватися не тільки в громадському житті, а й в повсякденні. Ушинський доводив принципову важливість початкового навчання дітей саме материнською мовою, яка є найкращим виразником духовної культури народу. Говорив, «...відберіть мову – і він ніколи більше вже не створить її ... вимерла мова в устах в народу – вимер і народ», то це не як не інше як цитата, яку повинен знати кожен свідомий українець.

Ця проблема не давала спокою К.Д. Ушинському, він вважав, що «рідна мова – це дивовижний педагог – не лише навчає багато чому, а й вчить, на диво, легко, за якимось недосяжно полегшувальним методом» В його розумінні, рідне слово повинно бути основою всякого розвитку й скарбницею усіх знань як молодого покоління, так і дорослого, адже з нього починається будь-яке поняття. Ушинський закликав до створення якомога більшої кількості народних шкіл з хорошими вчителями, наголошував, що навчання у них має відбуватись рідною мовою. І хоча педагог писав свої праці російською мовою, бо так склалися обставини його життя, та й українська мова була під суворою забороною російського царя, але він був кровно і духовно зв'язаний з Україною. Та й по суті він мав таку ж тернисту особисту долю, як і Україна, зазнаючи наруг і свавілля. Діяльність Костянтина Дмитровича стала справжнім громадським подвигом в ім'я волі України і всіх пригноблених народів.

У статті „Про народність у громадському вихованні» поняття «народність» пояснено педагогом, як прагнення кожного народу зберігати свої національні, історичні, соціальні й економічні особливості життя, риси ментальності й традиції, рідну мову і національну культуру [1]. Народність за достовірним визначенням педагога зумовлювалася географічними та природними умовами, в яких живе народ. Народність – це національна самобутність народу і коріниться вона, на думку видатного педагога, перш за все, у характері народу. Вживаючи термін «народна школа», він мав на увазі доступність, обов'язковість школи, перш за все початкової, для незаможних верств суспільства. У власне національній системі освіти та виховання поряд із загальнолюдськими цінностями вбачав поєднання і обов'язково їх розкриття і закріплення цих ідей. Ушинський закликав до створення якомога більшої кількості народних шкіл з хорошими вчителям. В його поглядах велику роль приділяв самовизначенню і врахуванню культурних особливостей у навчальному процесі учнівської молоді. Його вчення про народність пов'язано із завданнями формування особистості, виховання в дітей любові до батьківщини, гуманності, чесності, працелюбства, відповідальності. Всі ці якості виходять від народу і співвідносяться з його характером і традиціями [2]. Керуючись ідеєю народності, К. Ушинський прийшов до висновку, що народна освіта повинна знаходитися в руках народу, а навчання дітей здійснюватися рідною мовою, яка є найяскравішим вираженням народності. Навчання дітей рідною мовою, на думку Ушинського, має на меті: формування у дітей свідомого володіння скарбами рідної мови, пояснення їм логіки цієї мови, тобто граматичних законів у її логічній системі. Ці три цілі, зауважував педагог, досягаються не одна за одною, а разом. Погляди К.Д. Ушинського про значення рідної мови у навчальному процесі відіграли важливу роль у справі подальшого розвитку методики початковою

навчання рідної мови, у науковій і педагогічній розробці питань початкового навчання [3]. Закономірним є широке використання в сучасних теоретичних дослідженнях та практичних рекомендаціях загально дидактичних положень вченого, які пов'язані з розвитком мислення і мовлення учнів.

Підводячи підсумки, зазначимо, що з плином часу творчість К. Ушинського не втрачає значення й актуальності, є невичерпним джерелом для розв'язання важливих питань освіти та виховання українських дітей і молоді, привертає увагу дослідників із різних країн світу. Педагогічні ідеї К.Д. Ушинського нині успішно втілюються під час розбудови самостійної Української держави, у відродженні й розвитку української педагогіки.

Список використаних джерел

1. Ідея народності у вихованні / За творами К. Д. Ушинського. *Рідна школа*. 2004. №3. С. 66-67.
2. Ушинський К. Д. Загальний погляд на виникнення наших народних шкіл. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. Київ : Рад. школа, 1983. Т.2. С.191-202.
3. Ушинський К. Д. Питання про народні школи. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. Київ : Рад. школа, 1983. Т.2. С.219-228.
4. Шендеровський В. А. «Ні, я українець!» – Костянтин Ушинський. Нехай не гасне світ науки. Книга перша. Київ : ВД «Простір», 2009. 416 с.

Кристіна МАРЧУК

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА А. С. МАКАРЕНКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

У галузі педагогіки та виховання ім'я видатних особистостей залишає вагомий слід, впливаючи на наступні покоління та формування майбутньої освітньої системи. Один із таких видатних педагогів, А. С. Макаренко, став символом високоякісної, інноваційної свого часу практики.

Внесок А. С. Макаренка у розвиток педагогічної науки, теорії, навчання та виховання має величезне значення, особливо у контексті підготовки майбутніх вчителів.

Актуальність. Вивчення педагогічної спадщини А. С. Макаренка, яка охоплює понад 150 різних творів, представлення необхідності підготовки висококваліфікованих кадрів для сучасної української школи. Вчені, що досліджували його творчість, зокрема І. Зязюн, М. Красовицький, М. Ніжинський, М. Ярмаченко, А. Ткаченко та інші, підкреслюють інтерес педагога до різноманітних важливих аспектів, таких як відносини між суспільством та особистістю, взаємодія колективу та окремої особи, поняття свободи та обов'язку, авторитет, свідомо дисципліна, вимогливість та повага тощо.

Мета дослідження. Вивчення педагогічної спадщини А. С. Макаренка, з метою її запровадження як цінного ресурсу у систему підготовки майбутніх учителів.

Наше дослідження спрямоване на аналіз концепцій, методів і педагогічних ідей, які були розроблені А. С. Макаренко, і їхнє використання в сучасних навчальних програмах для підготовки вчителів.

Макаренко Антон Семенович – велика педагогічна постать історичного значення, педагог і письменник. Вагомим внеском у становлення системи колективного виховання дітей і підлітків є спадщина А. С. Макаренка, яка заслуговує на вивчення і в умовах сьогодення. А. С. Макаренко широковідомий як із найвидатніший соціальних педагогів світу. Його теорії та методи колективного та сімейного виховання були розроблені в